

Тюра Ю. І.,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ТРАНСФОРМАЦІЯ АРБІТРАЖНОЇ СИСТЕМИ КИТАЮ

Анотація. Зростання міжнародного співробітництва та глобалізація економіки призвели до збільшення кількості комерційних спорів, що виходять за межі національних юрисдикцій. Арбітраж стає ключовим інструментом для вирішення таких спорів, забезпечуючи об'єктивність, незалежність та гнучкість. Розгляд досвіду Китаю у використанні арбітражу може бути корисним для інших країн та учасників міжнародного бізнесу.

У статті встановлено, що у традиційних суспільствах Далекого Сходу, де конфуціанські норми моралі та етики виступають як основа легітимного регулювання суспільних відносин, альтернативні способи вирішення спорів, такі як арбітраж, мають значну популярність. У Китаї арбітраж здобув репутацію найефективнішого інструменту для врегулювання комерційних та трудових спорів.

З'ясовано, що у Китаї арбітраж здійснюється через арбітражні комісії, серед яких провідною є Китайська міжнародна економічно-торговельна арбітражна комісія (CIETAC). CIETAC розглядає як внутрішні, так і міжнародні комерційні спори, надаючи сторонам значну свободу дій, адже останні можуть обирати процедури та мову арбітражного розгляду, що відповідають їхнім потребам.

Встановлено, що у Китаї арбітражні рішення є остаточними та обов'язковими до виконання з чітко визначеними підставами для скасування, що, своєю чергою, робить арбітраж привабливою альтернативою судовому розгляду. Виконання арбітражного рішення може стати примусовим через звернення до народного суду, за винятком обмежених випадків, коли його можуть скасувати.

Китайська система Med-Arb, яка поєднує медіацію та арбітраж, пропонує ефективний і гнучкий механізм вирішення зовнішньоекономічних спорів. В рамках Med-Arb сторони спочатку намагаються мирно врегулювати спір за допомогою медіатора, а у разі невдачі арбітражний суд виносить остаточне рішення.

Визначено, що оновлений Арбітражний регламент CIETAC 2024 року запроваджує підтримку арбітражу ad hoc, пропонуючи широкий спектр адміністративних і допоміжних послуг, включаючи консультації, призначення арбітрів та управління справами. Водночас Регламент стимулює використання цифрових технологій, дозволяючи електронну подачу документів, віртуальні слухання та електронні підписи арбітражних рішень.

Китайська система вирішення комерційних спорів еволюціонувала протягом десятиліть від медіації до арбітражу та їх поєднання, суміщаючи в собі культурні цінності та сучасні практики, щоб створити ефективну і гнучку систему, яка буде відповідати потребам ринкової економіки.

Ключові слова: комерційні спори, арбітраж, Med-Arb, арбітраж ad hoc, арбітражний регламент CIETAC.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де інтенсивні глобалізаційні процеси ведуть до швидкого розвитку економіч-

ної системи, великі корпорації, компанії та впливові бізнесмени регулярно стикаються з проблемами та спорами різного характеру. Водночас зростання кількості багатонаціональних компаній та здійснення ними різноманітних міжнародних операцій створює нові виклики, зумовлені появою розбіжностей у тлумаченні змісту домовленостей чи фактів, які виникають в процесі міжнародного співробітництва. Це, своєю чергою, може призвести до комерційних спорів, вирішення яких часто виходить за межі національних юрисдикцій. Відповідно виникає гостра потреба у гнучкому та надійному механізмі вирішення таких спорів. У цьому контексті, арбітраж стає ключовим інструментом, що забезпечує об'єктивне та незалежне вирішення спорів, враховуючи специфіку міжнародного бізнесу та потреби учасників економічного процесу. Відтак розгляд досвіду Китаю у використанні арбітражу дозволить виявити ключові аспекти та успішні практики, які можуть бути корисними для інших країн та учасників міжнародного бізнесу.

Стан дослідження. Дослідження особливостей застосування альтернативних способів вирішення спорів привертало увагу як вітчизняних, так і закордонних вчених. Серед них слід зазначити Н.А. Мазаракі, Н. Крестовська, Л. Романадзе, О.Б. Верба-Сидор, О.Р. Вайцеховська, Н.С. Федорук, Пріядарші Нагда (Priyadarshi Nagda), В. Вей (V. Wayne), П. Хіонг (P. Xiong), Чан (EHW Chan), Вейхія (GU Weixia) та інші.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі еволюції системи арбітражу в Китаї з урахуванням його традицій, культури та сучасних тенденцій задля визначення його ефективності у вирішенні комерційних спорів.

Виклад основного матеріалу. Після запровадження політики «Відкритих дверей» (Open Door) у 1980-х роках Китай, отримавши нові можливості для залучення іноземних інвесторів, став привабливим для розвитку зовнішньої торгівлі та ринку нерухомості. Проте закордонні бізнес-партнери мали сумніви стосовно наявності в цій державі ефективного та надійного механізму захисту своїх прав, оскільки правова система вирішення спорів у Китаї для них залишалася незрозумілою. Тому у цьому контексті гнучкі позасудові механізми вирішення спорів були більш привабливими як для китайських компаній, так і для іноземних інвесторів, що прагнули швидкого та надійного способу вирішення конфліктів. Відповідно це набуло особливого значення в умовах, коли правова система Китаю не завжди відповідала міжнародним стандартам, а судові процедури часто були тривалими та непередбачуваними.

Розкриття сутності механізмів врегулювання конфліктів у традиційних суспільствах Далекого Сходу неможливе без урахування особливостей їхньої культурної специфіки. Основними факторами формування цієї культури є світоглядні та морально-етичні принципи, що з'явилися з релігійно-філо-

софських доктрин, зокрема, конфуціанства, яке мало значний вплив на формування соціокультурних стандартів і вирішення конфліктів у цих суспільствах. Згідно з вченням Конфуція головний акцент у підтримці порядку в державі має ґрунтуватися на моральних та етичних принципах, а не на законі. Таке принципове ставлення визначає ключову особливість сучасної правової системи традиційних країн Далекого Сходу, де конфуціанські норми моралі та етики виступають як основа легітимного регулювання суспільних відносин. Для китайської правосвідомості характерним є пріоритет моралі над правом [1]. Тому традиційне китайське суспільство перевагу віддає застосуванню альтернативних способів врегулювання спорів замість звернення до суду.

Серед численних видів альтернативних способів вирішення спорів, поширених у Китаї, таких як посередництво, медіація та арбітраж, саме останній здобув репутацію найефективнішого інструменту для врегулювання комерційних та трудових спорів.

Китайська Народна Республіка (КНР) чітко розмежовує внутрішні та зовнішньоекономічні питання, регулюючи їх окремими законодавчими та адміністративними актами. Для контролю над економічними угодами в Китаї існують Закон про економічні угоди 1983 року (The Economic Contract Law of the People's Republic of China, ECL) для внутрішніх угод і Закон про зовнішньоекономічні угоди 1985 року (Law of the People's Republic of China on Foreign-related Economic Contracts, FECL) для угод з закордонними партнерами. На час прийняття зазначених законів внутрішні економічні угоди регулювалися виключно законодавством Китаю і не могли бути передані на розгляд арбітражу за межами країни. Такі спори вирішувалися за допомогою місцевих комітетів з медіації під контролем народних судів [2].

У першій половині 1990-х років з переходом КНР до ринкової економіки питання вирішення іноземних спорів у Китаї стали надзвичайно актуальними. За кількістю справ, поданих у 1993 році, Пекін був другим за величиною міжнародним арбітражним центром у світі, поступаючись лише Міжнародній торговій палаті (ICC). Набуття досвіду вирішення спорів у КНР послужило мотивацією для прийняття Закону про арбітраж, який набрав чинності у вересні 1995 року [2].

Арбітраж, так само як і судовий розгляд, є процесом ухвалення рішень. Після завершення арбітражного слухання арбітражний суд встановлює фактичні обставини справи та юридичні висновки з метою прийняття рішення щодо спору між сторонами. Порівнюючи арбітраж та судовий розгляд, очевидно, що обидва включають участь двох (і, можливо, більше) сторін, проведення офіційного процесу для обміну заявами, розкриття документів, виклик свідків та експертів, а у разі потреби сторони можуть бути примушені до виконання арбітражного рішення.

Арбітраж у Китаї здійснюється арбітражними комісіями, розташованими в столицях провінцій та інших великих містах. Китайська міжнародна економічно-торговельна арбітражна комісія (CIETAC) є головним міжнародним арбітражним органом Китаю, який розглядає внутрішні та міжнародні комерційні спори.

Існує два основних способи укладання арбітражної угоди. По-перше, сторони можуть заздалегідь домовитися, що будь-які суперечки між ними вирішуватимуться через арбітраж

згідно з визначеною процедурою. По-друге, арбітраж може бути запропонований вже після виникнення спору. У обох випадках, якщо арбітражна угода є обов'язковою, сторони зобов'язані дотримуватися її умов і нести відповідальність за її невиконання, в тому числі й у вигляді штрафних санкцій.

Під час арбітражного розгляду сторонам надається можливість визначити місце проведення арбітражу, арбітражний регламент і арбітрів. Сторони можуть обрати одного чи трьох арбітрів, зважаючи на їхню фаховість та досвід роботи в галузі, пов'язаній зі спором. У той же час, при проведенні арбітражного розгляду китайською мовою, сторонам не потрібно перекласти документи, написані англійською мовою, на китайську, якщо арбітри володіють англійською мовою. Крім того, документи, що складені за межами КНР, не потребують нотаріального засвідчення та легалізації [3].

Арбітражний процес зазвичай проводиться конфіденційно, що дозволяє уникнути будь-якого можливого впливу з боку ЗМІ на справу. Сторони можуть бути впевнені, що їхні ділові відносини та деталі спору залишаться в приватності, оскільки процес не піддається публічності.

На відміну від судового розгляду, рішення арбітражу є остаточним та обов'язковим для сторін з моменту його ухвалення судом. Так відповідно до ст. 9 Закону про арбітраж (Arbitration Law of the People's Republic of China) після ухвалення арбітражного рішення ані арбітражна комісія, ані народний суд не розглядатимуть подання на арбітраж або позови щодо того самого спору, попри те, якою стороною вони подані. Водночас згідно зі ст. 58 закону арбітражне рішення може бути скасовано або відмовлено у його виконанні лише за обмежених обставин, якщо: (1) сторони не включили арбітражне застереження до свого контракту або не уклали письмову угоду; (2) спори, щодо яких винесено рішення, виходили за рамки, визначені в арбітражній угоді, або за межі юрисдикції арбітражної комісії; (3) формування арбітражного суду або арбітражне провадження суперечило встановленим законом процедури; (4) докази, на основі яких було винесено рішення, були сфабриковані; (5) одна зі сторін приховувала певні докази, які могли б вплинути на об'єктивність винесення рішення; (6) під час розгляду спору арбітр вимагав хабар, демонстрував уподобання до однієї зі сторін, порушував правила або спотворювати тлумачення закону [4].

Загалом, сторони спору зазвичай добровільно виконують арбітражне рішення. Однак, якщо одна зі сторін не дотримується рішення, інша має право звернутися до народного суду для забезпечення примусового його виконання. Якщо суд визнає рішення арбітражу незаконним, він може відмовити у його виконанні. У такому випадку сторони вирішують спір шляхом судового розгляду.

Щодо швидкості вирішення спорів більшість арбітражних органів, як правило, дотримуються встановлених строків, хоча Закон про арбітраж і не встановлює чітких вимог до термінів винесення арбітражного рішення. Це питання завжди регулюється арбітражними правилами конкретного органу. Наприклад, відповідно до ст. 47 Пекінського арбітражного регламенту (Beijing Arbitration Commission Arbitration Rules) арбітражне рішення має бути ухвалено протягом чотирьох місяців з моменту утворення арбітражного суду. Зазвичай таких строкових вимог усі дотримуються [5].

Водночас для спорів, сума яких не перевищує 1 000 000 юанів (≈138 тис. дол.), автоматично застосовується

прискорена процедура. У випадку, якщо сума спору перевищує цей ліміт, сторони можуть обрати прискорену процедуру, при цьому арбітражні збори будуть пропорційно зменшені. В рамках прискореної процедури арбітражний суд зобов'язаний ухвалити рішення протягом 75 днів з моменту свого створення [5].

Незважаючи на численні переваги, арбітраж характеризується певними недоліками, які слід враховувати. Зокрема, до них можна віднести: відсутність арбітражної угоди, некомпетентність арбітражних органів, обмежений контроль суду, непрозорість та висока вартість. Так, наприклад, для спорів сумою від 1 000 000 до (і включно) 3 000 000 юанів ($\approx 138\text{--}414,5$ тис. дол.) загальні витрати включають: гонорар арбітра становить 27100 юанів (≈ 3744 дол.); адміністративні збори – 4750 юанів (≈ 656 дол.); арбітражні збори – 34750 юанів (≈ 4900 дол.) [6]. Загальна сума витрат становить 9300 дол. Також варто враховувати й змагальний характер арбітражу. Оскільки сама природа арбітражного процесу може спричинити загострення розбіжностей та підвищити напругу між сторонами, ускладнивши таким чином вирішення спору.

Важливо зазначити, що у Китаї медіація завжди відігравала ключову роль у вирішенні зовнішньоекономічних спорів. Так згідно зі ст. 37 Закону про зовнішньоекономічні договори, будь-які спори, що виникають зі зовнішньоекономічного договору, перш за все, повинні вирішуватися шляхом мирного врегулювання за допомогою консультацій або медіації з залученням третьої сторони. Якщо мирне врегулювання неможливе, спір може бути переданий до СІЕТАС або іншому арбітражному органу за наявності письмової угоди про арбітраж [7]. Це унікальна для Китаю система вирішення спорів, яка поєднує в собі медіацію та арбітраж, відома як Med-Arb. Таку практику СІЕТАС впровадив у вирішення зовнішньоекономічних конфліктів.

Процес Med-Arb поєднує в собі медіацію та етап прийняття арбітражного рішення, хоча ці процедури принципово відрізняються одна від одної. Основна відмінність полягає у тому, що під час медіації самі сторони приймають рішення про врегулювання спору, тоді як в арбітражі це робить арбітр.

Відповідно до ст. 47 Арбітражного регламенту СІЕТАС, якщо сторони бажають вирішити спір мирним шляхом, але не хочуть, щоб це відбувалося через арбітражний суд, СІЕТАС може, за згодою обох сторін, сприяти їхньому примиренню шляхом медіації, враховуючи їхні побажання стосовно умов проведення процедури. Або, якщо сторони вже до початку арбітражу домовилися між собою шляхом переговорів або медіації та уклали угоду про примирення, то будь-яка зі сторін може, на підставі укладеної раніше угоди про арбітраж СІЕТАС, звернутися до останньої з проханням затвердити цю угоду й зробити її арбітражним рішенням. У випадку невдачі медіації, арбітражний суд відновлює розгляд справи та виносить своє рішення [8].

Мед-Арб – це швидкий, економічний та зручний спосіб вирішення комерційних спорів завдяки поєднанню гнучкості та консенсусності медіації з остаточністю арбітражу в єдиному двоетапному процесі. Використання такого механізму дозволяє уникнути зайвих витрат та затримок, характерних для судового процесу. Водночас сторони спору мають більший контроль над процесом та здатність особисто регулювати вирішення питань, пов'язаних з суперечкою, шляхом встановлення власних рамок провадження, включаючи або виключаючи будь-які процесуальні кроки за їхнім власним бажанням.

Крім того, що СІЕТАС використовує Med-Arb, сама медіація є самостійним способом вирішення спорів у Пекінському примирному центрі, створеному при Китайській палаті міжнародної торгівлі, а також в окремих провінційних центрах. У Китаї існують різні комерційні примирні установи, серед яких найвідомішою є Китайська рада сприяння міжнародній торгівлі (ССРІТ), до складу якої входить Китайська палата міжнародної торгівлі (ССОІС). ССОІС, беручи участь в роботі Міжнародної торгової палати (ІСС), представляє Китай як ІСС China [9]. Угода, досягнута сторонами спору за участю таких установ, є обов'язковою для виконання. Проте, у випадку порушення угоди однією зі сторін, спір може бути переданий до суду або до арбітражної установи для примусового виконання.

Особливу увагу слід звернути на деякі інновації, що були внесені у 2024 році до Арбітражного регламенту СІЕТАС (далі – Регламент). Оновлений Регламент відображає багаторічний досвід СІЕТАС, набутий при розгляді понад 60 000 справ з часу його заснування в 1956 році.

Як відомо, існують два основних види міжнародного арбітражу: інституційний та разовий арбітраж (ad hoc). Інституційний арбітраж проводиться під наглядом та з використанням процедурних правил певного арбітражного органу або установи, зокрема це можуть бути як регіональні арбітражні центри, так і окремі арбітражні установи. Натомість арбітраж ad hoc відмінний від інституційного арбітражу тим, що він не залежить від конкретної арбітражної установи. Сторони можуть самостійно встановлювати процедуру арбітражу, узгоджувати склад арбітрів та використовувати загальновідомі правила, такі як правила ЮНСІТРАЛ. Після вирішення конкретного спору процес арбітражу завершується, і можливість його повторного застосування виникає лише за умови нової домовленості між сторонами. Таким чином арбітраж ad hoc являє собою самоврядний процес розгляду одного конкретного спору, що завершується прийняттям остаточного рішення, роблячи цей процес гнучким та економічним інструментом для вирішення комерційних спорів.

Чинний Закон про арбітраж не визнає концепції арбітражу ad hoc. Навпаки, відповідно до ст. 16 Закону про арбітраж в арбітражній угоді має бути зазначена арбітражна установа, щоб угода була дійсною. Проте арбітражне рішення, прийняте в результаті ad hoc за кордоном, визнається та виконується в Китаї. Тому оновлений Регламент СІЕТАС (ч. 7 ст. 2) передбачив широкий спектр адміністративних та допоміжних послуг для арбітражу ad hoc. Серед них – консультації щодо застосування арбітражних правил, призначення арбітрів, вирішення питань, пов'язаних з діяльністю арбітрів, організація слухань, перевірка проєктів арбітражних рішень та управління винагородою арбітрів. Умовою надання цих послуг є дотримання угоди про арбітраж ad hoc, яка є дійсною та не суперечить вимогам чинного законодавства, що застосовується до арбітражного розгляду.

Водночас у Регламенті запроваджено нові заходи, що заохочують використання цифрових технологій. Наприклад, передбачено правила, які прямо дозволяють подавати арбітражні документи електронними засобами, включаючи їх як «бажаний спосіб доставки» (статті 8 і 21). Оновленим Регламентом суду надано право після консультації зі сторонами проводити будь-яке усне слухання за допомогою відеоконференції або інших відповідних засобів зв'язку (стаття 37). Крім цього, арбітри

можуть підписувати арбітражні рішення та надсилати їх сторонам в електронній формі (стаття 52) [10].

Отже, сучасна практика арбітражу зазнає змін завдяки технологічному прогресу, що вимагає впровадження нововведень для адаптації до викликів цифрової ери. Внесені зміни підтримують використання цифрових інструментів, електронних комунікацій та допомагають зменшити використання паперу, сприяючи екологічності. Поряд з цим оновлені правила арбітражу демонструють зобов'язання CIETAC щодо поваги до автономії сторін та забезпечення належного процесу його проведення, гарантуючи неупередженість арбітражних судів і підвищуючи ефективність всього арбітражного процесу.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що арбітраж є більш доступним та простим процесом порівняно з судовим розглядом спорів. Основними перевагами є конфіденційність арбітражного розгляду, багатогранність вибору, включаючи можливість обрання місця проведення арбітражу, арбітрів, мову процесу, процедури та навіть певне законодавство, сприяють гнучкості процесу. Додатково, швидкість розгляду справ у арбітражі (зазвичай, у державних судах – розгляд триває близько 3–4 років, то в арбітражі – максимально до 1 року), компетентність арбітрів (можливість обрати найбільш кваліфікованого фахівця), а також відносна дешевизна виявляються привабливими для учасників зовнішньоекономічної діяльності при виникненні комерційних спорів.

Комбінований механізм медіації та арбітражу в Китаї (Med-Arb) став потужним інструментом, поєднавши у собі переваги обох процесів. Він дозволяє сторонам спору спочатку досягти згоди через медіацію, забезпечуючи конфіденційне середовище для вирішення суперечок, а у випадку невдачі медіації, спір може бути вирішений шляхом арбітражу, забезпечуючи остаточне та обов'язкове рішення. Такий підхід підвищує швидкість та ефективність вирішення спорів, надаючи сторонам можливість здійснити обґрунтований вибір способу мирного врегулювання суперечки.

Китайська система вирішення спорів зазнала значних змін протягом останніх десятиліть, відображаючи еволюцію країни від планової до ринкової економіки та зростання її ролі на світовій арені. Від традиційної медіації до більш формалізованого арбітражу Китай прагне досягти балансу між збереженням своїх культурних цінностей та адаптацією до потреб сучасного бізнесу. Розуміючи важливість альтернативних методів вирішення спорів, Китай поєднав медіацію з арбітражем, надаючи сторонам широкий спектр інструментів для ефективного вирішення суперечок. Впровадження арбітражу ad hoc та цифрових технологій в арбітражний процес підкреслює прогресивний підхід Китаю до вдосконалення процесів розгляду спорів, що свідчить про постійне прагнення цієї країни до модернізації та підвищення ефективності правової системи, створюючи сприятливі умови для розвитку бізнесу і забезпечуючи громадянам доступні та ефективні механізми захисту їхніх прав. Китай досяг значного прогресу у розвитку сучасної та ефективної системи вирішення комерційних спорів, а його досвід може стати цінним для інших країн, які прагнуть удосконалювати свої механізми вирішення суперечок.

Література:

1. Гірник А. М., Резаненко В. Ф. Світоглядні та етико-правові засади медіації в Китаї. Наукові записки: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2013. Том 149. С. 27–31.

2. Chan EHW. Amicable dispute resolution in the People's Republic of China and its implications for foreign-related construction disputes, *Construction Management and Economics*. 1997. Volume 15. Issue 6. P. 539–548. DOI: 10.1080/014461997372746
3. GU, Weixia. *Dispute Resolution in China: Litigation, Arbitration, Mediation and their Interactions*. Routledge. 2021. 64 p. <https://doi.org/10.4324/9781315741970>
4. Arbitration Law: Laws of the People's Republic of China. URL: <http://www.asianlii.org/cgi-bin/disp.pl/cn/legis/cen/laws/al149/al149.html?stem=0&synonyms=0&query=Arbitration%20Law>
5. Arbitration Rules: Beijing Arbitration Commission. URL: https://www.bjac.org.cn/english/page/zc/guize_en.html
6. Arbitration Fees: Beijing Arbitration Commission. https://www.bjac.org.cn/english/page/zc/zcfy_2019.html
7. Law of the People's Republic of China on Foreign-Related Economic Contracts: Laws of the People's Republic of China. URL: <http://www.asianlii.org/cn/legis/cen/laws/lotprococfec615/>
8. Rules-China International Economic and Trade Arbitration Commission: China International Economic and Trade Arbitration Commission. URL: <http://www.cietac.org.cn/index.php?m=Page&a=index&id=42&l=en>
9. CCOIC Introduction: CCOIC. URL: <http://ccoic.cn/ecms/content/52>
10. New CIETAC rules come into effect: Herbert Smith Freehills. URL: <https://hsfnotes.com/arbitration/2024/01/01/new-cietac-rules-come-into-effect/>

Tiuria Yu. Transformation of China's arbitration system

Summary. The growth of international cooperation and economic globalization has led to an increase in the number of commercial disputes that extend beyond national jurisdictions. Arbitration has become a key tool for resolving such disputes, providing objectivity, independence, and flexibility. Examining China's experience in arbitration may be beneficial for other countries and participants in international business.

The article establishes that in traditional societies of the Far East, where Confucian norms of morality and ethics serve as the basis for legitimate regulation of social relations, alternative dispute resolution methods such as arbitration are highly popular. In China, arbitration has gained a reputation as the most effective instrument for resolving commercial and labor disputes.

It has been determined that in China, arbitration is conducted through arbitration commissions, among which the leading one is the China International Economic and Trade Arbitration Commission (CIETAC). CIETAC handles both domestic and international commercial disputes, granting parties significant freedom of action, as they can choose the procedures and language of arbitration that suit their needs.

It has been established that in China, arbitration decisions are final and binding, with clearly defined grounds for annulment, thereby making arbitration an attractive alternative to litigation. Enforcement of an arbitration decision can be made compulsory through recourse to the people's court, except in limited cases where it may be annulled.

The Chinese Med-Arb system, which combines mediation and arbitration, offers an effective and flexible mechanism for resolving international economic disputes. Under the Med-Arb framework, parties first attempt to peacefully settle the dispute with the help of a mediator, and in case of failure, the arbitral tribunal renders a final decision.

It has been identified that the updated CIETAC Arbitration Rules of 2024 introduce support for arbitration

ad hoc, offering a wide range of administrative and ancillary services, including consultations, appointment of arbitrators, and case management. At the same time, the Rules incentivize the use of digital technologies, allowing for electronic document submission, virtual hearings, and electronic signatures of arbitration awards.

The Chinese commercial dispute resolution system has evolved over decades from mediation to arbitration and their combination, blending cultural values and modern practices to create an efficient and flexible system that meets the needs of the market economy.

Key words: commercial disputes, arbitration, Med-Arb, arbitration ad hoc, CIETAC Arbitration Rules.